

Waterkwaliteitsknelpunten oplossen door borging van maatregelen

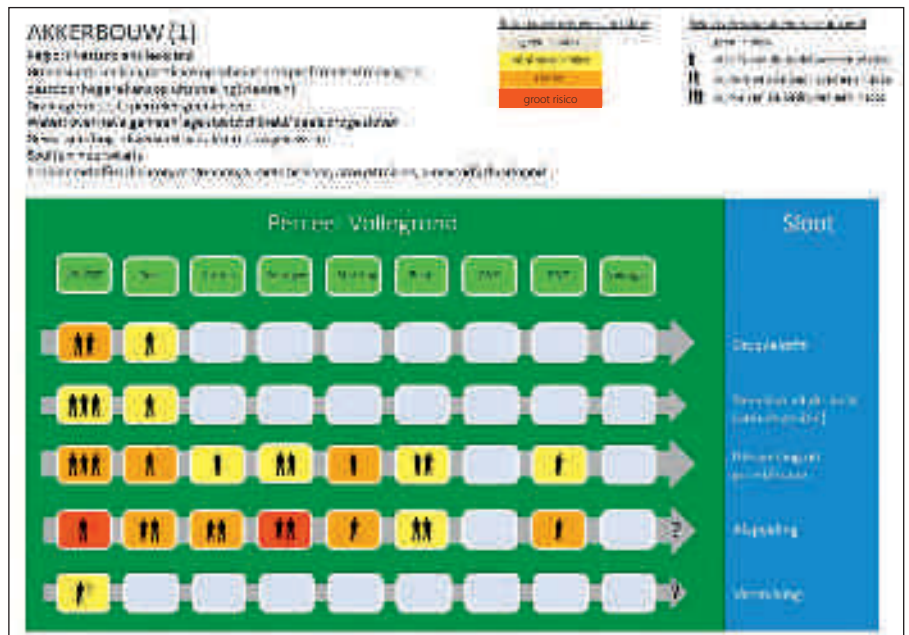
'De waterkwaliteitsknelpunten door gewasbeschermingsmiddelen zijn opgelost' luidt de kop van een nepartikel op de website van het project Water ABC. De werkelijkheid is helaas anders. Nog steeds worstelen waterschappen en drinkwaterbedrijven met te hoge gehalten aan gewasbeschermingsmiddelen in het water. De belanghebbenden - van industrie tot waterwereld - willen de knelpunten oplossen door het borgen van effectieve maatregelen. Vanaf begin volgend jaar gaan de organisaties achter Water ABC maatregelenmodules aanbieden en opstellen die in de borgingsinstrumenten opgenomen kunnen worden. Via deze aanpak is het mogelijk met een landelijke en sectorale dekking de waterkwaliteitsknelpunten op te lossen door het borgen van effectieve maatregelen.

Alle belanghebbenden rond gewasbescherming (LTO Nederland, Vewin, Nefyto, Unie van Waterschappen, Agrodis en de ministeries van Economische Zaken én Infrastructuur en Milieu) onderkennen het belang van een oplossing van de knelpunten rond waterkwaliteit. Inmiddels is veel kennis beschikbaar over emissieroutes van gewasbeschermingsmiddelen naar het water. Ook effectieve maatregelen zijn in beeld. Er is echter nog geen blijvende en geborgde toepassing van die maatregelen, zeker niet over de volle breedte van de sector. In het project Water ABC, waarvan het Platform Duurzame Gewasbescherming de opdrachtgever is, staat die borging centraal. De uitvoering is in handen van Wageningen Universiteit, DLV Plant en CLM.

Water ABC is in vijf pilotgebieden begonnen: Boskoop (boomkwekerij), Zuidoost-Nederland (mais), Noord- en Zuid-Holland (bollen), Friesland en Flevoland (akkerbouw), Noord-Brabant en de Bommelerwaard (kwetsbare gebieden voor drinkwater). In elk gebied is samen met de betrokken partijen geanalyseerd welke gewasbeschermingsmiddelen een probleem vormen en via welke emissieroutes deze middelen in het water komen. Aansluitend is bepaald welke maatregelen de emissie verminderen en hoe deze maatregelen geborgd kunnen worden. Via het Activiteitenbesluit, het Gemeenschappelijk LandbouwBeleed of toch beter via bestaande certificaten als Voedsel-Veiligheid AKkerbouw, Voedsel Kwaliteit Loonwerk? Of ligt de oplossing vooral in borging door eisen vanuit afnemers zoals Suikerunie, Jumbo of Intratuin?

Emissieroutes in beeld

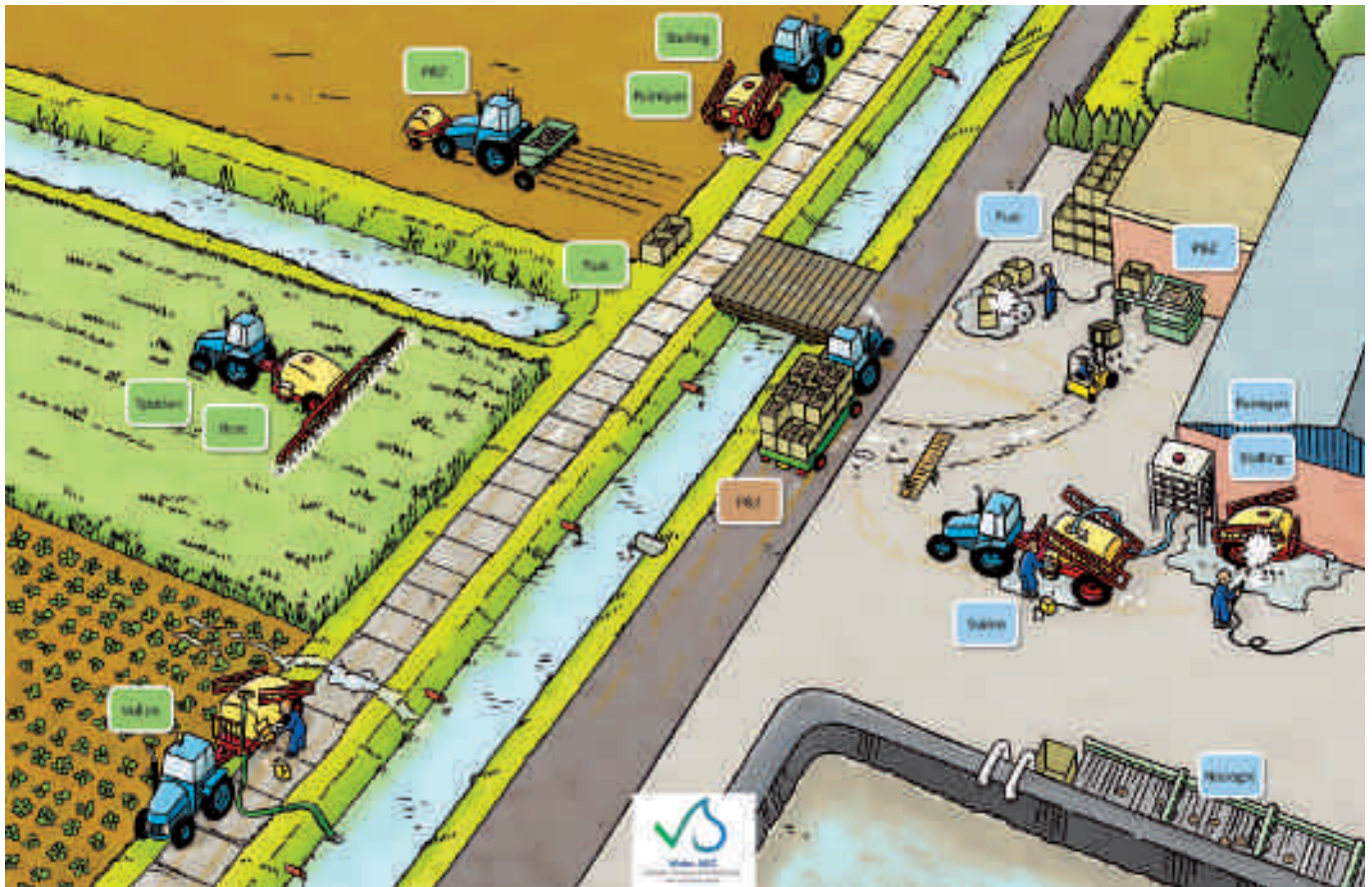
Drift kan belangrijk zijn. Of de afspoeling zorgt voor normoverschrijdingen. Ook de erfemissie speelt een rol. Over het aandeel van emissieroutes zijn de meningen vaak verdeeld. Om een goede discussie te kunnen voeren, zijn binnen Water ABC emissieschema's gemaakt (zie afbeelding 1). Dit is gedaan op basis van de op dit moment beschikbare kennis uit onderzoek, waar nodig aangevuld met meningen van experts uit onderzoek en de praktijk. Deze emissieschema's laten duidelijk zien op welke locatie en tijdens welke activiteit de kans op emissie het grootst is. Ook is een inschatting

Afb. 1: Het emissieschema voor de akkerbouw op kleigrond voor een 'perceel'. De lichtgroene blokjes geven de activiteiten, waarbij emissie kan ontstaan: tijdens het spuiten, de afvoer en het uitrijden van restvloeistoffen (rest), het vullen, reinigen en stallen van de spuit, opslag en schoonmaken kisten, kratten, e.d. zonder opvang (fust), grond- en straatbehandeling (G&S), plant- en zaaigoedbehandeling (P&Z) en na-oogstbehandeling (naoogst). De grijze, geel, oranje en rood gekleurde vakjes geven per activiteit en per emissieroute het risico op normoverschrijding weer. Het aantal activiteiten dat bijdraagt aan een emissieroute en het risico op normoverschrijding bij deze activiteit bepalen de dikte van de grijze pijlen en daarmee het belang van de emissieroutes. Met het aantal 'poppetjes' is een inschatting gemaakt van het aantal bedrijven waarbij dit risico optreedt. Het oranje vakje linksboven geeft bijvoorbeeld aan dat bij het spuiten van een perceel er een risico is op normoverschrijding via drift. Dit risico treedt bij één- tot tweederde van de bedrijven op. Bij akkerbouw zijn de belangrijkste routes vanaf het perceel: uitspoeling, drift en afspoeling (dikste drie pijlen).

De wingssprayer is een techniek die drift en middelgebruik vermindert, met dus minder emissie naar grond- en oppervlaktewater tot gevolg.

gemaakt van het aantal bedrijven waarop deze routes een risico vormen. De schema's laten de stand van zaken zien van de kennis over emissieroutes en vormen hiermee een prima vertrekpunt voor verdere discussie. Om mogelijke emissieroutes nog duidelijker te maken, zijn per bedrijfstype ook posters gemaakt met de locatie waarop en de activiteiten waarbij emissie plaats kan vinden (zie afbeelding 2).

Belangrijke emissieroutes voor akkerbouw zijn bijvoorbeeld afspoeling en uitspoeling van middel uit de grond en via drains bij spuiten op het perceel. En afspoeling vanaf het perceel en het erf bij reinigen van de spuitmachine. In de maisteelt is de kans op emissie via afspoeling na spuiten op het perceel groot. Ook het reinigen van de spuit op het erf (zonder opvang) kan via afspoeling voor emissie zorgen. In de bollenteelt is afspoeling vanaf het erf na bijvoorbeeld het reinigen van fust of na bolontsmetting een belangrijke route. Belangrijke emissieroutes voor de boomkwekerij zijn drift bij het spuiten in de volgrond en drift en uitspoeling via grond/drains bij het spuiten op het containerveld. In de fruitteelt tenslotte vormen drift en afspoeling vanaf het erf bij reinigen van de spuitmachine (zonder opvang) belangrijke emissieroutes.

Peter Leendertse en Yvonne Gooijer (CLM)

Voor meer informatie: 06 22 22 92 55 of www.waterabc.nl.

De posters en emissieschema's zijn beschikbaar op www.waterabc.nl. U kunt ze bijvoorbeeld gebruiken om telers bewuster te maken van de verschillende emissieroutes op hun bedrijf. Of het gesprek aangaan over het belang van emissieroutes en vooral de manier waarop deze aangepakt kunnen worden. Wat zijn de zogenaamde quick-wins: maatregelen die telers makkelijk kunnen nemen en die groot effect hebben? En met welke maatregelen kunnen probleemstoffen in uw gebied tot het verleden behoren?

Een biofilter is één van de praktische maatregelen om emissie vanaf het erf te verminderen. Het systeem zuivert gewasbeschermingsmiddelen uit restvloeistof en waswater.

